

Ionel Necula

Cioran la Editura l'Herne

Dacă ar fi să privim actualitatea lui Cioran din pervazul Editurii l'Herne, atunci putem spune că anul 2009 poate fi considerat Anul Cioran. Numai la această editură au apărut, în acest an, trei volume – toate fundamentale pentru întregirea profilului cioranian și pentru conturarea imaginii noastre despre scepticul ce-a făcut de serviciu și de cap limpede la capriciile civilizației ubuiești. *Cioran* este o carte masivă și complexă, structurată în mai multe diviziuni stenice și epistemice care întregesc imaginea noastră despre cel ce-a pus disperările în silogism și conferea lucidității funcții epistemologice.

Regăsim în prima diviziune a cărții – *Ecrits politiques* – texte mai puțin cunoscute, scrise de Cioran înainte de a se transplanta pe malurile Senei. Este vorba de corespondențele din Germania, din perioada studiilor berlineze, de conferința radiofonică *Le profil interior du Capitaine*, susținută la postul național de radio în seara zilei de 27 noiembrie 1940, dar și de *Mon pays* sau *Je suffrais tant d'être roumain* / text recuperat din redacția publicației *Le Nouvel Observateur*. Tot în această fracțiune a cărții mai sunt incluse și poziționările unor cunoscuți esești și buni cunoscători ai fenomenului cioranian precum Michael Finkental (*Cioran et les juifs*), Ion Vartic (*La Prusie aux confins de la Kakanie*), Liliانا Nicorescu (*Transfiguration de la Roumanie*), Marta Petreu (*Cioran diplomate*) și Stelian Tănase (*Emil Cioran surveille par la Securitate*), pentru a se încheia cu transcrierea dosarului întocmit de securitate pe numele lui Cioran.

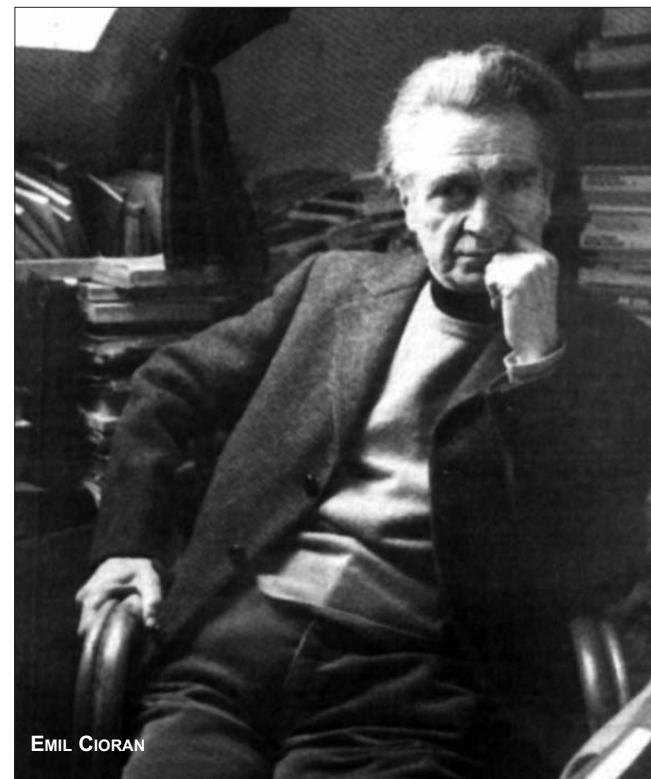
Secțiunea a doua reunește, sub genericul *A l'école des paradoxes*, trei disertații: *Le théisme comme solution du problème cosmologique*, redactată de Cioran în anii formării intelectuale, ca și *L'intuitionnisme contemporain* sau *Rapport sur mon activité universitaire pendant l'année 1938-1939*, din care aflăm problemele ce-l interesau pe tânărul Cioran aflat în capitala Franței. Tot aici sunt incluse și amintirile lui Ștefan Baciu din perioada când, ca elev al Liceului Andrei Șaguna din Brașov, îl avea ca profesor pe Emil Cioran, în singura lui perioadă de angajat.

A treia diviziune a cărții – *A propos du style* – este consacrată stilului cioranian și grupează, pe lângă cele câteva eseuri risipite de Cioran prin diferite publicații – *De Vaugelas à Heidegger*, *L'agonie de la claret et autres texts* – și alte exegeze semnate de Alain Paruit, Sanda Stolojan, Edward W. Said, Ingrid Astier și Constantin Zaharia. N-am mai indicat titlul și tema fiecărei disertații, dar e greu de crezut că fenomenul cioranian mai poate fi asumat comprehensiv în afara acestor poziționări. Cea de a patra secvență a cărții – *Une pensée sans théorie* – este consacrată gândirii fără doctrină a lui Cioran și reunește mai multe texte selectate din scrierile lui Cioran, dar și multe studii fundamentale, semnate de C. Noica, Mircea Eliade, Maurice Nadeau, François Mauriac, Claude Mauriac, Gabriel Marcel, Mariana Sora, Peter Sloderijk, Rachel Mutin, Vincent Piednoir, Jean-François Gautier, Roger Munier, Jerome Laurent și François Chener. Sunt studii elaborate după o îndelungată aplecare asupra lucrărilor lui Cioran și aduc un spor de înțelegere a disperărilor cioraniene.

A cincea diviziune a cărții este consacrată portretelelor încrucișate – *Portraits croisés* – și adună la un loc mai multe texte uitate, neincluse de Cioran în *Exercices d'admiration* consacrate lui Mircea Eliade, lui Machiaveli (prefața la ediția din 1954 a *Principelui*), scrisoarea către Vivi Vulcănescu despre profilul moral și locul lui Mircea Vulcănescu în cadrul generației interbelice, un text mai puțin cunoscut despre poetul Emil Botta și un altul, din noiembrie 1990, despre Dinu Noica dar și altele despre Alain Bosquet, despre Armel Guerne, despre rabinul și filosoful Jacob Taubes, despre Becket, despre Leopardi, despre Criștii lui George Apostu, despre Paul Valet, despre pictorul german Nicolas de Stael și despre filosoful Gabriel Marcel. Tot în această secțiune mai găsim o scrisoare a lui Cioran către Paul Celan împreună cu amintirile scepticului despre întâlnirile sale cu poetul, dar și alte mărturii care configurează portretul lui Cioran – semnate de Leon Volovici, Matei Cazacu, Constantin Tacou, C. Noica, Jeannine Worms, Alain Paruit, Fernando Savater, Francois Feieto, Ricardo Paseyro, Norman Manea, Michael Onfray, Louis Nucera, Clement Rosset, Francois Bott, Fernando Savater și Dieter Schlesak.

Alcătuitoarii ediției – Laurence Tacou și Vincent Piednoir – consacră o diviziune specială – *Rythme et harmonie* – stilului cioranian și reunește mai multe puncte de vedere din care nu lipsește însuși Cioran cu câteva marginalii la o poezie a lui Paul Valéry, completate, firește, cu alte mărturii semnate de Salah Stetie, George Banu, Sylvie Jaudeau și Bruno de Cessole.

Foarte interesantă și sporitoare în înțelesuri este și secțiunea a VII-A a cărții, consacrate unor interviuri mai noi, neincluse în volumul *Entretiens* apărut la Gallimard, în 1995, unde figurează interviurile luate lui Cioran de Laurence Tacou, George Walter, George Banu, la care se adaugă și dialogul lui Norbert Dodile cu Simone Boué, purtat după moartea lui Cioran. Ultima diviziune, a VIII-a, adună, sub genericul *Corespondance*, scrisorile mai puțin cunoscute, expediate de Cioran reputatului orientalist Henry Corbin (2 scrisori), lui Alphonse Dupront (cel care, ca director al Institutului Francez din București i-a acordat o bursă de studii în Franța și i-a menținut-o chiar după ce a aflat că nu-și ține promisiunea de a-și da un doctorat în filozofie – 3 scrisori), doamnei Genevieve Fondane, soția cunoscutului scriitor Barbu Fundoianu – plecat din România și lichidat în lagărul din Auschwitz (o scrisoare), lui Gabriel Marcel (9 scrisori), academicianului Jean Paulhan (o scrisoare), directorului Fundației Bollinger, M. Barrett (o scrisoare), poetului elvețian de limbă franceză Armel Guerne (12 scrisori), omului de cultură român, Octavian Vuia – fost student al lui Heidegger (2 scrisori), filosofului spaniol Fernando Savater, traducătorul în spaniolă a lui Cioran (scrisori), lui Samuel Becket (2 scrisori), dar și corespondența încrucișată, punctuală, primită și expediată alternativ – purtată de Cioran cu poetul Patrice Covo (2 scrisori primite și 12 expediate), cu eseistul Clement Rosset (10 scrisori primite și 5 expediate) și cu scriitorul Dieter Schlesak, care-a ales exilul în Germania plecând din România (2 scrisori primite și 6 expediate).

EMIL CIORAN

La toate acestea se mai adaugă scrisorile ocazionale primite de Cioran de la pastorul dominican Marie-Dominique Molinie (11 scrisori), de la Jules Supervielle (o scrisoare), de la Jean Rostand (2 scrisori), de la Henry Miller (2 scrisori), de la Saint-John Perse (o scrisoare), de la Marguerite Yurcenar (3 scrisori), de la Ernst Junger (5 scrisori), de la Elie Wiesel (o scrisoare), de la reputatul poet Henri Michaux (o scrisoare) și de la Paul Valet (o scrisoare).

Tot în această masivă lucrare, cititorul mai găsește și corespondența lui Cioran cu familia, în anii de după război, multe necunoscute cititorului român și neincluse în volumul editat de Editura Humanitas în 1995 sub titlul *Scrisori către cei de-acasă*. Nu mai spun că cele 44 de ilustrații, care complinesc conținutul volumului, ne furnizează imaginea unui Cioran mai uman, mai viu și mai apropiat de condiția obișnuită a omenescului. Se vede bine că editorii au colaborat perfect cu deținătorii arhivelor cioraniene, cu Eleonora Cioran din Sibiu și cu deținătoarea testamentară a arhivei rămasă de la scepticul cu rău de civilizație, Biblioteca Jacques Doucet din Paris.

Și mai conchidem, tot așa, fugos și esopic, că lucrarea este gândită după toate regulile lucrului bine gândit și bine înfăptuit. Se vede de departe că editorii au fost animați de intenția unei ontologii complete, care să adune la un loc toate poziționările risipite prin reviste. Vorbim de intenție, pentru că în fapt au rămas încă multe eseuri și mărturii în afara operației de antologare. Mă gândesc, bunăoară, la textele semnate de Didier Senecal, de Jean d'Omersson, dar și la scrisorile trimise de Cioran lui Mihai Niculescu, Iosef Czapski, Constantin Amariu, George Astaloș, Al Busuioceanu, Petru Comarnescu, Rez Pal și, probabil, încă destui neidentificați deocamdată. Noi înșine am depistat și publicat cele două scrisori adresate lui Blaga și pregătim un volum de corespondență inedită, expediată de Cioran în diferite momente ale existenței sale retrase.

Se-ntelege că toate aceste absențe nu scad valoarea lucrării, care rămâne referențială pentru oricine se arată interesat de apelpisirea lui Cioran. O recomand cu căldură editorilor români în ideea unei versiuni românești. □